Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2024/6748

26.11.2024

P9_TA(2024)0122

Kritická situácia na Kube

Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. februára 2024 o kritickej situácii na Kube (2024/2584(RSP))

(C/2024/6748)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Kube, najmä na uznesenie z 12. júla 2023 o stave v súvislosti s dohodou o politickom dialógu a spolupráci medzi EÚ a Kubou vzhľadom na nedávnu návštevu vysokého predstaviteľa na ostrove ([1]),

— so zreteľom na Dohodu o politickom dialógu a spolupráci medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Kubánskou republikou na strane druhej ([2]) (ďalej len „dohoda o politickom dialógu a spolupráci“), podpísanú v decembri 2016 a predbežne vykonávanú od 1. novembra 2017,

— so zreteľom na články 4, 5 a 229 kubánskej ústavy a kubánskeho trestného zákonníka,

— so zreteľom na vymedzenie pojmu „organizácia občianskej spoločnosti“ v Úradnom vestníku Európskej únie,

— so zreteľom na dokument pokročilého systému záznamov (ARES) (2021) 2474104, ktorý predložil zástupca výkonného riaditeľa Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ďalej len „ESVČ“) pre Ameriku,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach zo 16. decembra 1966 a ďalšie medzinárodné zmluvy a nástroje týkajúce sa ľudských práv,

— so zreteľom na Dohovor OSN proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, ktorý prijalo Valné zhromaždenie OSN 10. decembra 1984 a ktorého je Kuba zmluvnou stranou,

— so zreteľom na správy organizácií pre ľudské práva, napríklad Human Rights Watch, Nadácie pre ľudské práva a Prisoners Defenders, kapitolu IV.B výročných správ Medziamerickej komisie pre ľudské práva (IACHR) za roky 2020, 2021 a 2022 o Kube, oznámenie osobitného spravodajcu OSN pre súčasné formy otroctva vrátane jeho príčin a dôsledkov a osobitnej spravodajkyne OSN pre obchodovanie s ľuďmi, najmä so ženami a deťmi zo 6. novembra 2019 o kubánskych zdravotníckych zboroch vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva, oznámenie osobitného spravodajcu OSN pre súčasné formy otroctva vrátane jeho príčin a dôsledkov z 2. novembra 2023 o kubánskych zdravotníckych zboroch vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva a závery všeobecného pravidelného preskúmania Kuby Rady OSN pre ľudské práva z roku 2018, pokiaľ ide o kubánske zdravotnícke zbory,

— so zreteľom na oznámenie osobitného spravodajcu OSN pre slobodu náboženského vyznania alebo viery, pracovnej skupiny OSN pre svojvoľné zadržiavanie, osobitného spravodajcu OSN pre podporu a ochranu práva na slobodu presvedčenia a prejavu, osobitného spravodajcu OSN pre právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania a osobitného spravodajcu OSN pre otázky menšín zo 16. novembra 2023 adresované Kube,

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 a ods. 4 rokovacieho poriadku,

([1]) Prijaté texty, P9_TA(2023)0280.
([2]) Ú. v. EÚ L 337 I, 13.12.2016, s. 3.

A. keďže Európsky parlament udelil 5. júla 2017 súhlas s dohodou o politickom dialógu a spolupráci, avšak spojil ho s jasnými podmienkami súvisiacimi so zlepšovaním ľudských práv a demokracie na Kube vrátane doložky o pozastavení dohody v prípade porušenia ustanovení o ľudských právach; keďže v sprievodnom uznesení boli kubánske orgány požiadané, aby umožnili delegáciám Európskeho parlamentu vstup do krajiny a prístup k partnerom na ich strane;

B. keďže viaceré články dohody o politickom dialógu a spolupráci medzi EÚ a Kubou, konkrétne články 1, 2 a 3, stanovujú jednoznačné zásady rovnosti, reciprocity, vzájomného rešpektu, posilnenia kontaktov, dialógu a spolupráce medzi oboma spoločnosťami; keďže Európsky parlament požiadal, ESVČ, aby vyvinula čo najväčšie úsilie a aby pri uplatňovaní dohody o politickom dialógu a spolupráci dôkladne sledovala situáciu v oblasti ľudských práv a základných slobôd na Kube; keďže pre EÚ má zásadný význam dodržiavanie ľudských, občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv;

C. keďže počet politických väzňov a väzňov svedomia na Kube dramaticky vzrástol a 31. januára 2024 ich už bolo 1 066, vrátane 33 osôb, ktoré boli v čase zadržiavania maloleté, čo predstavuje osemnásobný nárast od roku 2018, pričom za posledných 12 mesiacov sa ich počet zvýšil o 170, čo zodpovedá mesačnému priemeru viac ako 14 osôb zadržaných z politických dôvodov; keďže, ako uviedol predseda Výboru OSN proti mučeniu v záverečných ústnych pripomienkach k tretej pravidelnej správe o Kube počas 73. zasadnutia tohto výboru v apríli 2022, organizácie pre ľudské práva zdokumentovali aj viac ako 11 000 prípadov „predtrestných“ odsúdení osôb, ktoré nespáchali žiaden trestný čin a ani sa o spáchanie žiadneho trestného činu nepokúsili, pričom tieto osoby boli odsúdené na tresty odňatia slobody v priemernej dĺžke dva roky a 10 mesiacov; keďže v posledných desaťročiach umožnil článok 72 kubánskeho občianskeho zákonníka každoročne v priemere 3 850 nových „predtrestných“ zadržaní; keďže článok 434 ods. 1 a článok 189 ods. 3 nového trestného zákonníka Kuby vychádzajú z „predtrestných“ opatrení obsiahnutých v občianskom zákonníku;

D. keďže OSN predtým vyjadrila Kube znepokojenie nad zadržiavaním a väznením náboženských vodcov v krajine; keďže 16. novembra 2023 päť držiteľov mandátov v rámci osobitných postupov a spravodajcov OSN zaslalo Kube oznámenie, v ktorom opísali a odsúdili systematický model prenasledovania, väznenia a mučenia evanjelických pastorov a katolíckych kňazov, moslimských imámov a náboženských vodcov Yoruba/Santería;

E. keďže Inštitút pre výskum politiky v oblasti trestnej činnosti a spravodlivosti aktualizoval v januári 2024 svoju správu o väzniciach vo svete, v ktorej upozornil na nárast počtu väzňov na ostrove, v dôsledku čoho sa Kuba dostala na druhé miesto vo svete, pokiaľ ide o mieru uväzňovania; keďže kubánska vláda naďalej používa svojvoľné zadržiavanie na prenasledovanie a zastrašovanie kritikov, nezávislých aktivistov, politických oponentov a ďalších;

F. keďže organizácie pre ľudské práva naďalej dokumentujú pretrvávajúce zásahy proti právam na slobodu prejavu, pokojné zhromažďovanie a združovanie v krajine a dokumentujú potláčanie nesúhlasných názorov a útoky kubánskych orgánov na obhajcov ľudských práv; keďže v roku 2023 bolo zdokumentovaných viac ako 200 prípadov obmedzovania prístupu na internet vrátane hackerských útokov na účty novinárov s cieľom umlčať ich a obmedziť slobodu prejavu;

G. keďže situácia v oblasti ľudských práv na Kube je mimoriadne znepokojujúca, najmä pokiaľ ide o zraniteľné skupiny, ako sú ženy, etnické menšiny a LGBTIQ+ osoby; keďže mimovládne organizácie a nezávislé monitorovacie strediská hlásia nárast počtu rodovo motivovaných vrážd žien na Kube s tým, že v roku 2023 sa ich počet zvýšil na 89 a v roku 2024 bolo doteraz nahlásených osem nových prípadov; keďže režim napriek tomu nezaviedol systém zaznamenávania rodovo motivovaných vrážd žien na Kube na základe aktuálnych verejných údajov a doposiaľ nebol prijatý komplexný zákon proti rodovo motivovanému násiliu, ktorý by zaručil účasť zástupcov občianskej spoločnosti;

H. keďže Európsky parlament opakovane pripomínal ESVČ, že účasť zástupcov nezávislej občianskej spoločnosti na politickom dialógu a projektoch spolupráce v rámci dohody je základným prvkom dohody o politickom dialógu a spolupráci, ako sa zdôrazňuje v článku 36, a že by sa mala okamžite napraviť situácia, ktorá prevláda od podpisu dohody, keď sú zástupcovia nezávislej občianskej spoločnosti vylučovaní z fondov spolupráce a/alebo z účasti na dohode, pričom je naopak umožňovaná účasť na dohode a prístup k fondom spolupráce výhradne spoločnostiam, v ktorých má štát účasť alebo ktoré kontroluje;

I. keďže 2. januára 2024 zverejnila OSN list kubánskemu režimu, v ktorom ho obvinila z využívania nútenej práce, t. j. jednej z foriem moderného otroctva, ktorú odsudzujú osobitní spravodajcovia pre obchodovanie s ľuďmi a otroctvo; keďže viaceré medzinárodné organizácie odsúdili to, že kubánski civilní pracovníci pôsobiaci v zahraničí, vrátane lekárov, učiteľov, námorníkov, inžinierov, umelcov alebo športovcov, sú obeťou obchodovania s ľuďmi podľa zákonov a predpisov, vrátane článku 176 trestného zákonníka, uznesenia Mincex 368 z roku 2020, zákona o migrácii a dekrétu č. 306 z roku 2012, v ktorých je priamo obsiahnuté donucovanie a ktoré majú vplyv na veľmi jednoznačne vyjadrené základné slobody;

J. keďže režim, ktorý bol na Kube postupne zavedený, vylučuje akékoľvek vyhliadky na demokratické zmeny, pretože článok 5 kubánskej ústavy stanovuje, že „jedinečná, martíovská, fidelistická a marxisticko-leninská komunistická strana Kuby“ je nadradenou politickou silou a vládcom spoločnosti a štátu, a keďže články 4 a 229 stanovujú súčasný politický systém ako nezvratný;

K. keďže napriek dlhoročnému zdôrazňovaniu potreby návštevy ostrova kubánske orgány systematicky odopierajú vstup na Kubu a návštevu väzníc oficiálnym výborom, delegáciám a niektorým politickým skupinám Európskeho parlamentu, medzinárodným organizáciám pre ľudské práva a iným nezávislým pozorovateľom situácie v oblasti ľudských práv vrátane osobitných spravodajcov OSN;

L. keďže 23. novembra 2023 Konferencia predsedov Európskeho parlamentu schválila vyslanie ad hoc delegácie na Kubu v nadväznosti na pozývací list veľvyslanca Kuby v Belgicku a Európskej únii z 20. septembra 2023; keďže 19. decembra 2023 podpredseda kubánskeho parlamentu informoval veľvyslanca EÚ na Kube o svojom rozhodnutí odmietnuť prijať delegáciu Európskeho parlamentu s odôvodnením, že „nechce prijať návštevu poslancov Európskeho parlamentu, ktorí pracujú proti záujmom Kuby a postupujú v plnom súlade so Spojenými štátmi“; keďže veľvyslanec Kubánskej republiky v liste z 25. januára 2024 adresovanom predsedníčke Európskeho parlamentu označil predsedu ad hoc delegácie Európskeho parlamentu na Kubu a dvoch ďalších členov za osoby, ktoré „udržiavajú väzby s občanmi a organizáciami zaradenými do národného zoznamu osôb a subjektov... na základe teroristických činov a týchto občanov a organizácie podporujú“; keďže v novembri 2023 bola v priestoroch Európskeho parlamentu prijatá delegácia kubánskeho parlamentu;

M. keďže Európsky parlament trikrát udelil Sacharovovu cenu za slobodu myslenia kubánskym aktivistom: Oswaldovi Payáovi v roku 2002, hnutiu Ženy v bielom v roku 2005 a Guillermovi Fariñasovi v roku 2010; keďže laureáti Sacharovovej ceny a ich príbuzní sú aj naďalej pravidelne obťažovaní, zastrašovaní a je im bránené, aby vycestovali z krajiny a zúčastnili sa na medzinárodných podujatiach; keďže Medziamerická komisia pre ľudské práva dospela v júni 2023 k záveru, že do smrteľnej autonehody demokratických aktivistov Oswalda Payáa a Harolda Cepera v roku 2012 boli priamo zapojené osoby pracujúce pre kubánsky štát; keďže by sa malo uskutočniť plne transparentné vyšetrovanie s cieľom postaviť pred súd osoby zodpovedné za zabitie Oswalda Payáa a Harolda Cepera;

N. keďže sa nepodarilo naplniť hlavný cieľ dohody o politickom dialógu a spolupráci, ktorým je zlepšenie základných slobôd na Kube;

1. vyjadruje poľutovanie nad tým, že napriek času, ktorý uplynul od nadobudnutia platnosti dohody o politickom dialógu a spolupráci, sa situácia v oblasti nedostatku demokracie a slobôd na Kube nezlepšila a došlo naopak k ďalšiemu zhoršeniu a sťaženiu situácie v oblasti ľudských práv na ostrove, čo je v jednoznačnom a systematickom rozpore so základnými ustanoveniami dohody o politickom dialógu a spolupráci;

2. zdôrazňuje povinnosť všetkých strán plniť záväzné ustanovenia dohody o politickom dialógu a spolupráci a dodržiavať zásadu univerzálnosti ľudských práv;

3. čo najdôraznejšie odsudzuje systematické porušovanie a zneužívanie ľudských práv, ktorého sa kubánsky režim dopúšťa okrem iného na demonštrantoch, politických disidentoch, náboženských vodcoch, aktivistoch za ľudské práva a nezávislých umelcoch; naliehavo vyzýva kubánske orgány, aby okamžite ukončili politiku represií; odsudzuje nedostatok náboženskej slobody na Kube;

4. vyjadruje znepokojenie nad alarmujúcim nárastom počtu politických väzňov, ktorý sa od roku 2018 zvýšil viac ako osemnásobne, čím sa Kuba stala najväčším väzením pre politických aktivistov a disidentov v Latinskej Amerike; vyzýva na okamžité a bezpodmienečné prepustenie osôb zadržiavaných len za uplatňovanie svojich ľudských práv vrátane práva na slobodu prejavu a pokojné zhromažďovanie; ďalej vyzýva na zamietnutie nespravodlivých obvinení z trestných činov a podporuje uľahčenie návratu osôb z exilu;

5. považuje za neprijateľné, že Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a delegácia EÚ v Havane súhlasili s vylúčením kubánskej demokratickej opozície, ako aj európskych a kubánskych nezávislých a legitímnych organizácií občianskej spoločnosti z politických dialógov z dôvodu, že kubánske orgány na to nedali súhlas; pripomína svoje uznesenie z júla 2023, v ktorom vyjadril hlboké poľutovanie nad tým, že podpredseda Komisie/vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (PK/VP) premárnil príležitosť podporiť demokraciu prostredníctvom kubánskej občianskej spoločnosti a politických väzňov a vyslať jasný signál o obavách EÚ v súvislosti s porušovaním ľudských práv na Kube;

6. opätovne vyjadruje svoju pevnú a bezpodmienečnú podporu kubánskemu ľudu, všetkým obhajcom ľudských práv na Kube a ich obdivuhodnému úsiliu o slobodu a všetky práva, ktoré kubánsky režim už desaťročia upiera;

7. vyjadruje hlboké znepokojenie nad existenciou nútenej práce na Kube a odsudzuje nútenú prácu riadenú kubánskym štátom, najmä v zdravotníckych zboroch, ale aj prácu učiteľov, námorníkov, inžinierov, umelcov, športovcov a ďalších, ktorých plat si väčšinou privlastňuje vláda Kuby; odsudzuje, že väčšina „dobrovoľníkov“ v medzinárodných misiách uviedla, že boli nasadení proti svojej vôli alebo boli k práci donútení nátlakovými štrukturálnymi podmienkami;

8. konštatuje, že v novembri 2023 boli poslanci kubánskeho parlamentu vrátane tajomníka kubánskeho národného parlamentu Homera Acostu prijatí v Európskom parlamente s rešpektom a srdečne; vyhlasuje pretrvávajúce vylúčenie Európskeho parlamentu, ktorý je jedinou európskou inštitúciou, ktorej bol odopretý vstup na kubánske územie, za neprijateľné a v rozpore s dohodou o politickom dialógu a spolupráci; odmieta rozhodnutie Kuby zamietnuť návštevu ad hoc delegácie Európskeho parlamentu a naliehavo vyzýva kubánske orgány, aby dodržiavali zásady dohody o politickom dialógu a spolupráci a umožnili Európskemu parlamentu vstup do krajiny; žiada, aby sa v súlade so zásadami dohody o politickom dialógu a spolupráci, ktorými sú rovnosť, reciprocita a vzájomný rešpekt, prijali podobné opatrenia, ktorými by sa odoprel vstup do priestorov Európskeho parlamentu všetkým zástupcom Národného zhromaždenia ľudovej moci alebo kubánskeho režimu;

9. žiada, aby kubánske orgány v súlade s dohodou o politickom dialógu a spolupráci umožnili prístup delegácii Európskeho parlamentu, EÚ a členských štátov, ako aj nezávislým organizáciám pre ľudské práva, aby mohli monitorovať súdne procesy a navštíviť stovky aktivistov a bežných Kubáncov, ktorí sú aj naďalej väznení za uplatňovanie práva na slobodu prejavu a zhromažďovania; vyzýva PK/VP, aby v každom kontakte s kubánskymi orgánmi upozorňoval na to, že Európskemu parlamentu bol opäť odopretý prístup, a aby ich naliehavo vyzýval, aby toto rozhodnutie okamžite zrušili;

10. opakuje svoju výzvu Rade, aby uplatňovala globálny sankčný režim EÚ v oblasti ľudských práv (tzv. Magnitského akt EÚ) a prijala sankcie voči osobám zodpovedným za pretrvávajúce porušovanie ľudských práv na Kube, a to v prvom rade voči Miguelovi Díazovi-Canelovi ako najvyššiemu predstaviteľovi hierarchie velenia kubánskych bezpečnostných síl, ako aj ďalším vysokopostaveným úradníkom v kubánskej vláde a všetkým osobám zodpovedným za väznenie politických väzňov;

11. opakuje svoju výzvu, aby EÚ uplatnila článok 85 ods. 3 písm. b) dohody o politickom dialógu a spolupráci s cieľom požiadať o okamžité zasadnutie spoločného výboru z dôvodu porušovania dohody kubánskou vládou, čo napĺňa podstatu „osobitne naliehavého prípadu“, pričom zdôrazňuje, že tieto porušenia zahŕňajú pretrvávajúce a zásadné porušovanie demokratických zásad a nerešpektovanie základných ľudských práv a základných slobôd uvedených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a zdôraznených v článku 1 ods. 5 dohody o politickom dialógu a spolupráci, a upozorňuje, že neriešenie takýchto porušení kubánskou vládou napriek opakovaným výzvam Európskeho parlamentu by malo viesť k pozastaveniu dohody;

12. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie vláde a Národnému zhromaždeniu ľudovej moci Kuby, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Komisii, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, vládam a parlamentom členských štátov, vysokému komisárovi OSN pre ľudské práva a vládam členov Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku.